

DE-4302-03

B. Ed. (Basic Education) (Sem. I) Examination
March / April - 2016

DE-302 : Course-102 : Contemporary India & Education
DE-4303 : Course-1002 : Contemporary India &
Education of Nai Talim

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

DE-4302 : Course-102 : Contemporary India & Education
(સાંપ્રત ભારત અને શિક્ષણ)

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of signs on your answer book.

Name of the Examination :
B. Ed. (Basic Education) (Sem. I)

Name of the Subject :
Course-102 : Contemporary India & Education

Subject Code No. : 4 3 0 2 Section No. (1, 2,.....): Nil

Seat No. :

Student's Signature

- ૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. ૮
- (૧) 'વિવિધતામાં એકતા એટલે એકધારાપણું'. શું આ વિધાન સાચું છે ?
- (૨) માનવ અધિકારની ઘોષણા ક્યારે અને કોના દ્વારા થઈ ?
- (૩) બંધારણ સભાએ બંધારણ ક્યારે સુપરત કર્યું હતું ?
- (૪) રાજ્ય માટે માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોનો બંધારણનાં કયા પરિચ્છેદમાં ઉલ્લેખ થયો છે ?
- (૫) 'સર્વશિક્ષા અભિયાન અને શિક્ષણ અધિકાર ધારો રાજ્ય સરકારની નીતિઓ છે.' વિધાન સાચું છે કે ખોટું ?
- (૬) નઈ તાલીમની શરૂઆત કોણે કરી ?
- (૭) મધ્યાહ્ન ભોજન યોજના અંગેનો સુપ્રીમ કોર્ટમાં ચુકાદો કઈ સાલમાં આવ્યો ?
- (૮) ૧૯૮૬ની શિક્ષણનીતિ અંતર્ગત કયું સૂત્ર વધારે પ્રચલિત બન્યું ?

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ૪૦ થી ૫૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ છ) ૧૨
- (૧) 'માનવ અધિકારો 'દાનદક્ષિણા' નથી સમજાવો.
- (૨) સમાજમાં અશાંતિ ઊભી કરવા માટે સબળ જૂથો કઈ રીતે ભાગ ભજવે છે ?
- (૩) પ્રજાસત્તાક ભારતનાં બંધારણમાં સમાવિષ્ટ બિનસાંપ્રદાયિકતા અને સાર્વભૌમત્વનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
- (૪) 'માનવતાવાદ' અને 'માનવવાદ' વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (૫) શાળાનું વાતાવરણ 'શાળા ત્યાગ' અને 'શાળા વંચિતતા' માટે કઈ રીતે જવાબદાર છે ?
- (૬) ૧૯૬૭-૬૮ પછી સમાજસેવી સંસ્થાઓની કાર્ય પ્રણાલીમાં શું ફેરફાર થયો ?
- (૭) RUSAએ રાજ્યોને અનુદાન આપવા માટે કઈ શરતો મૂકી હતી ?
- (૮) ઈન્ટરનેટ દ્વારા શિક્ષણના વૈશ્વિકીકરણની પ્રક્રિયા કઈ રીતે ઝડપી બની છે ?
- ૨ નીચેના પ્રશ્નોનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૧૦
- (૧) સુગ્રથિત સમાજના સમૂહજીવનની સ્થાપના માટેના તબક્કા સમજાવો.
- અથવા**
- (૧) નીચેની બાબતો અંગેની દરેકની ગમે તે બે રૂઢિઓ વૈજ્ઞાનિક રીતે સમજાવો :
- (૧) ભાષા (૨) જનજાતિ.
- ૩ નીચેના પ્રશ્નોનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૧૦
- (૧) બંધારણમાંના મૂળભૂત હકોની યાદી આપી કોઈ પણ ત્રણ હક પર ચર્ચા કરો.
- અથવા**
- (૧) શિક્ષણના લોકશાહીકરણનાં અવરોધક પરિબલોને દૂર કરવામાં શિક્ષણની ભૂમિકા પર ચર્ચા કરો.
- ૪ નીચેના પ્રશ્નોનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૧૦
- (૧) સર્વશિક્ષા અભિયાન વિશે સમજૂતી આપી તેમાં સમાવિષ્ટ વિગતો પર ચર્ચા કરો.
- અથવા**
- (૧) સ્વતંત્ર ભારતમાં મહિલાઓને આધુનિક શિક્ષણ મળે તે માટે સરકારી રાહે થયેલ પ્રયત્નોની ચર્ચા કરો.
- ૫ નીચેના પ્રશ્નોનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૧૦
- (૧) ત્રિભાષી યોજનાનું મૂલ્યાંકન કરો.
- અથવા**
- (૧) મધ્યાહ્ન ભોજન યોજનાનું મૂલ્યાંકન કરો.

- ૬ નીચેના પ્રશ્નનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૧૦
શાળાએ નહીં જતા ૬ થી ૧૪ વર્ષના બાળકોને શાળાએ મોકલવા માટે તમે એક
જાગરૂક નાગરિક તરીકે ક્યાં પગલાં લેશો ?

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the Instruction of the page No. 1.

- 1 (A) Answer the following questions in one Sentence. 8
- (1) "Unity in Diversity means Uniformity'. Is this Statement True ?
 - (2) When and by whom the Human Rights pronouncement was made ?
 - (3) When did the Constitution Assembly submit the Constitution ?
 - (4) In which part of Constitution the Guiding Principles for the State are mentioned ?
 - (5) 'Sarv Shiksha Abhiyan and Right to Education Act are the State Government Policies.' Is this statement true ?
 - (6) Who Started 'Nai Talim'?
 - (7) In which year the Judgement pertaining to Mid-Day Meal programme given by the Supreme Court ?
 - (8) Which Slogan was more popular in 1986 Education Policy ?
- (B) Answer the following questions in 40 to 50 words : (any six) 12
- (1) Explain 'Human Rights are not doles'.
 - (2) How do the powerful groups create disturbance in society ?
 - (3) Clear the meaning of secularism and sovereignty included in the Constitution of Republic India.
 - (4) Clear the difference between 'Humanitarianism' and 'Humanism'.
 - (5) How is Schools ethos responsible for school drops and school marginalizations ?
 - (6) What are the changes that took place in the working of Social Service Institutes after 1967-68 ?
 - (7) What were the Conditions laid down by RUSA for releasing grants to State ?
 - (8) How has the Globalization process of Education become speedy due to Internet ?

2 Give answer to the following question in 300 to 400 words. **10**

- (1) Explain the stages for the establishment of Collective living in Cohesive Society.

OR

- (1) Explain any two of the traditions of each of the following scientifically.

(1) Language (2) Tribal.

3 Give answer to the following question in 300 to 400 words. **10**

- (1) After giving a list of Fundamental Rights given in the Constitution. Discuss any three.

OR

- (1) Explain the role of Education in removing the factors resisting the democratization of Education.

4 Give answer to the following question in 300 to 400 words. **10**

- (1) After Explaining Sarv Shiksha Abhiyan discuss the details included into it.

OR

- (1) Discuss the Government efforts for imparting modern Education to women in Independent India.

5 Give answer to the following question in 300 to 400 words. **10**

- (1) Evaluate the three Language Formula.

OR

- (1) Evaluate the Mid-Day Meal programme.

6 Give answer to the following question in 300 to 400 words. **10**

What steps would you take for sending the children of 6 to 14 age group who are not attending the schools as an enlightened citizen ?

DE-4303 : Course-1002 : Contemporary India &
Education of Nai Talim

(સાંપ્રત ભારત અને નઈ તાલીમનું શિક્ષણ)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
<input type="text" value="B. Ed. (Basic Education) (Sem. I)"/>	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
<input type="text" value="Course-1002 : Contemporary India & Edu. of Nai Talim"/>	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="0"/> <input type="text" value="3"/>	Section No. (1, 2,.....): <input type="text" value="Nil"/>
Student's Signature	

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. ૮

- (૧) નઈ તાલીમને બીજા કયા કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (૨) નઈ તાલીમનો ઉદ્ભવ ક્યાં થયો હતો ?
- (૩) ધર્મને અંગ્રેજીમાં શું કહેવાય છે ?
- (૪) હિન્દુ ધર્મના સિદ્ધાંત કયા કયા છે ?
- (૫) ગુજરાતમાં મધ્યાહ્ન ભોજનનો પ્રારંભ ક્યારે થયો ?
- (૬) W.T.O.નું પૂરું નામ જણાવો.
- (૭) બંધારણ સભાનાં સ્ત્રી સભ્ય કોણ હતાં ?
- (૮) મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણ બંધારણની કઈ કલમને સ્પર્શે છે ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ૪૦ થી ૫૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (કોઈ પણ છ) ૧૨

- (૧) આદિવાસી વર્ગનાં બાળકોની શિક્ષણની મુખ્ય બે સમસ્યા જણાવો.
- (૨) સાંપ્રત યુગમાં નઈ તાલીમના વિકાસનાં બે સૂચનો જણાવો.
- (૩) રામાયણ મહાકાવ્ય કયા કયા બોધ આપે છે ?
- (૪) રાષ્ટ્રીય એકતા પર અસર કરતાં અવરોધક પરિબલો જણાવો.
- (૫) ખાનગીકરણ એટલે શું ?

(દ) કેન્દ્રીય વિદ્યાલયનાં હેતુઓ જણાવો.

(૭) મૂળભૂત હકો કેટલા છે ? કયા કયા ?

(૮) શિક્ષણનાં લોકશાહીકરણનાં અવરોધક પરિબલો જણાવો.

૨ નીચેના પ્રશ્નોના ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે એક) ૧૦

(૧) નઈ તાલીમનાં મૂળભૂત તત્વો વિશે ચર્ચા કરો.

(૨) નઈ તાલીમની સમસ્યાઓ જણાવી તેના ઉપાયો વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

૩ નીચેના પ્રશ્નોના ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે એક) ૧૦

(૧) એકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સામાજિક વૈવિધ્યમાં એકતાનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.

(૨) ધર્મ એટલે શું ? વિવિધ જનજાતિઓની રૂઢિઓનો વૈજ્ઞાનિક દષ્ટિકોણ સ્પષ્ટ કરો.

૪ નીચેના પ્રશ્નોના ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે એક) ૧૦

(૧) ભારતના બંધારણનાં લક્ષણોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

(૨) આમુખની સંકલ્પના જણાવી તેનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.

૫ નીચેના પ્રશ્નોના ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે એક) ૧૦

(૧) વૈશ્વિકીકરણ એટલે શું ? તેના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.

(૨) ૧૯૮૬ની રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિની ઉચ્ચશિક્ષણ અંગેની ભલામણો જણાવો.

૬ નીચેના પ્રશ્નોનો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. ૧૦

“રાષ્ટ્ર વિકાસનું શિક્ષણ એટલે નઈ તાલીમ” આ વિધાન સમજાવો.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the Instruction of the page No. 5.

1 (A) Answer the following questions in one Sentence each. 8

- (1) Which are the other names of Nai Talim ?
- (2) Where was the Nai Talim Originated ?
- (3) What is the English name of "Dharma" ?
- (4) Which are the principles of Hindu religion ?
- (5) When did the Mid-Day Meal start in Gujarat ?
- (6) Give full form of W.T.O.
- (7) Who was the female member of Indian Constitution Committee?
- (8) In which section of Constitution touch the free and compulsory education ?

(B) Answer the following questions in 30 to 40 words. 12

(any six)

- (1) Show the two main problems of education in backward class children.
- (2) Give your two suggestions for development of Nai Talim in recent time.
- (3) Which lessons are given by the Ramayana ?
- (4) Discuss the resisting by factors of National unity.
- (5) What is Privatization ?
- (6) Explain the aims of central school.
- (7) How many basic Rights are ? Which are they ?
- (8) Explain the factors resisting democratization of education.

- 2** Answer the following questions in 300 to 400 words. (any one) **10**
- (1) Discuss the basic elements of Nai Talim.
 - (2) Explain in detail the problem and remedies of Nai Talim.
- 3** Answer the following questions in 300 to 400 words. (any one) **10**
- (1) Explain the concept of unity and show the importance of unity in social diversity.
 - (2) What is religion ? Explain the scientific studies of costumes of varied tribes.
- 4** Answer the following questions in 300 to 400 words. (any one) **10**
- (1) Discuss in detail the characteristics of Indian Constitution.
 - (2) Explain the concept of Preamble and its importance.
- 5** Answer the following questions in 300 to 400 words. (any one) **10**
- (1) What is globalization ? Discuss the advantage and disadvantage of it.
 - (2) Discuss the recommendation for higher education in National Education Policy of 1986.
- 6** Answer the following question in 300 to 400 words. **10**
- Explain the statement "Nai-Talim means the education of National Development".
-